

י"ט אלול, תשע"ד
14 ספטמבר, 2014

לכבוד,
פרופ' איתן ששינסקי, יו"ר הועדה
וחברי הועדה לבחינת המדיניות במשאבי טבע לאומיים

בדואר אלקטרוני: Israel.resources@mof.gov.il

נכבדי שלום רב,

הנדון: פרסומים על נסיגת הוועדה מהחלטות הביניים בעקבות איומי כיל

בשם "אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה" (להלן: "אט"ד") והתנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), (להלן ביחד: "העמותות"), הרינו פונים אליך בנוגע לפרסומים המזדאיגים והחמורים בתקשורת על פיהם בעקבות איומיה של כיל צפויה הועדה לוותר על מסים ותמלוגים בהיקף של עשרות מיליוני שקלים. בשל כך פנייתנו כפי שמפורט כדלקמן;

1. מינוי הועדה העיד על ההכרה בכך שמשאבי הטבע הם נכס ציבורי, וכי הציבור הישראלי הוא שזכאי ליהנות מפירותיהם, וכן על נכונות משמעותית לקדם עקרונות של צדק חברתי וסביבתי, כמו גם צדק בין-דורי ביחס למשאבי הטבע בישראל. בעקבות פרסומים (המדינה נסוגה: תדרוש פחות תמלוגים מכיל, ידיעות אחרונות 14.09.2014) מצטייר בעיני הציבור הרושם כי עקרונות אלה כבר לא מנחים את חברי הועדה בעבודתם, שבשלב זה מרוקנת מתוכן את המנדט החשוב שניתן לה - לקבוע את המדיניות הציבורית בתחום חשוב זה, ונותנת לאינטרסים של החברות להנחות את עבודתה.

2. טיוטת מסקנות הוועדה להערות הציבור מחודש מאי 2014 (להלן: "מסקנות הביניים"), שיקפה עבודה שנעשתה במסירות על ידי חברי הועדה. אולם כעת עולה לכאורה כי הוועדה נכנעת למסע של לחצים והפחדות, ובמקום לשפר את מסקנות הביניים שפורסמו וליצור רפורמה כוללת ומעמיקה כחלק ממדיניות על לניהול משאבי הטבע בישראל הוועדה לוקחת חמישה צעדים אחורה וכך פוגעת אנושות באינטרס הציבורי. הנסיגה מהמלצות הביניים מעלה שאלות בנוגע למתרחש מאחורי דלתיים סגורות במיוחד בשל ההתבטאויות שהושמעו לאחר השימוע של כיל - אשר לא הציגה נתונים שישנו את מסקנות הביניים באופן משמעותי. **מה השתנה?**

3. כעת אנו קוראים לוועדה לנהוג באומץ ובמקום לסגת מהמלצות הביניים להתאים המלצותיה לעמדתנו כפי שיפורט להלן.

• **שיעור התמלוגים במחצבים:** התמלוג הוא כלי מיסויי שקוף, מוגן באופן יחסי מפני מניפולציות חשבונאיות ומבטיח למדינה רמה מינימלית של הכנסות מהשימוש בקניין הציבור. כמו כן, התמלוג אמור לבטא את זכות הקניין של הציבור במשאבי הטבע. התמלוגים הוא הכלי המיסויי הוודאי ביותר אשר יבטיח כי אכן הציבור יקבל את התמורה ההולמת לו. כפי שהוכח בפרסומים האחרונים - הסתמכות כמעט מוחלטת על מס רווחי היתר ככלי המבטיח את התמורה ההולמת לציבור היא מסוכנת! קביעת שיעור תמלוגים נמוך של 5% הינו לעג לרש, הסותר באופן מוחלט את תפקיד הועדה להבטיח לציבור תמורה ודאית והולמת בשימוש במשאביו. אנו מצפים שהועדה תקבע תמלוגים בשיעור גבוה משמעותית מהקבוע כיום ולכל הפחות בשיעור של 12.5% אשר ישווה אותו לשיעור התמלוגים הקבוע במשאבי הנפט והגז, אשר בניגוד למחצבים, מציאתם נעשתה תוך סיכון כלכלי בהליך החיפוש לתועלת משק האנרגיה הישראלי וללא הרס פלאי עולם, כגון ים המלח או שטחי בראשית במדינת ישראל.

• **מס משאבי טבע במחצבים:** כאמור, וכפי שעולה מהתקשורת, הסתמכות על מס זה פותח פתח למניפולציות חשבונאיות שיגדילו את הבסיס ממנו מחשבים את התשואה הנורמטיבית ובכך יקטינו את בסיס המס הכולל. לעמדתנו, עם הבטחת תשואה בשיעור גבוה יש למסות בשיעורים ניכרים את רווחי היתר, אשר כפי שהם מכונים, הינם רווחי יתר ועל כן יש לייעדם לציבור. לאור החשש מתכנוני מס מצד החברות אשר יקטינו את בסיס המס הכולל, יש בין היתר, להגדיר ולהגביל את נוסחת חישוב המס כולל הגדרת מהם נכסי התאגיד משמשים בהקפת משאבי הטבע ולמה הכוונה "יתרת עלותם המופחתת של הנכסים" ולקבוע כי תמלוגים שאינם תמלוגים למדינה (תמלוגי-על או דמי ניהול לבעלי שליטה) לא יוכרו כהוצאה לצרכי חישוב מס היתר וזאת על מנת למונע 'כיבוס מס'. והכל כמפורט בסעיף 23 לחוות דעת משפטית מטעם אדם טבע ודין והתנועה לאיכות השלטון, בנוגע לכלים הכלכליים להבטחת תמורה הולמת לציבור מיום 23.6.14 שהוגש על ידי העמותות בתגובתן לטיוטת המלצות הועדה לקביעת חלק המדינה במשאבי טבע לאומיים ב- 23.6.2014. בנוסף יצוין כי המלצת הועדה לפיה מס רווחי היתר יתבסס על דוחות רווח והפסד של החברות המפיקות, מחייבת את המדינה בתלות במידע המועבר לרשויות המדינה על ידי החברות. לעמדתנו, על תלות מוגדלת זו להיות מלווה במשטר אחריות חמור יותר, אשר יצור הרתעה ההולמת את פוטנציאל הנזק שבעבירה. לפיכך, יש לקבוע כי עבירות הקשורות במסירת דוחות ונתונים לא-נכונים על ידי ראשי החברות יוגדרו כעבירות מסוג אחריות קפידה, וכן כי הקנס עליהן יוגדל לפי ארבעה משווי של הנזק הנגרם כתוצאה מהעבירה בדומה לקבוע בסעיף 63 לחוק העונשין התשל"ז-1977.

- **שיעור מס חברות בחברות משאבי הטבע ובפרט בחברות המחצבים**: על הועדה לקבוע באופן מפורש ולהצהיר במסקנותיה כי מעתה ואילך יגבה מס החברות באופן מלא וללא הטבות, כיום לדוגמא יש לגבות מס בשיעור של 26.5%.
 - **מיסוי מוצרי המשך של כיל**: לפי המלצת הועדה מס משאבי הטבע חל רק על הרווחים הנובעים מעצם הפקת המשאב, פרט למשאבים לגביהם ישנו קושי בקביעת מחיר השוק בשל מבנה השוק של הענף והעדר מדד עולמי לקביעת מחיר השוק, דוגמת משאב הברום עליהם מתכוונת הועדה לתת דעתה בהמשך דיוניה. **לעמדתנו, יש להטיל מס משאבי טבע על כלל מוצרי ההמשך של כיל וזאת בשל קשר בל ינותק בין הפקת חומרי הגלם ממחצבי ים המלח על ידי החברות שבשליטת כיל, לבין יצור מוצרי ההמשך על בסיס חומרי הגלם על ידי החברות הבנות הקשורות.**
 - **חומרי חציבה**: לאור הקבוע בכתב המינוי של הועדה מיום 17.6.13 על הועדה לבוא ולהסדיר את התמורה המתקבלת מהשימוש בחומרי החציבה. **על כן, אנו מתנגדים להמלצת הועדה לא לגבש המלצות באשר למיסוי הכולל הרצוי בענף זה.** הועדה חוטאת לתפקידה בכך שהיא מעבירה את נטל קביעת המדיניות הפיסקאלית בשימוש בחומרי החציבה לוועדה אחרת, בראשות מר רם בלינקוב - וועדה ללא סמכות לקבוע מדיניות בעניין התמורה ההולמת של הציבור מהשימוש בחומרי החציבה¹.
4. **אסור לוועדה להיכנע ללחצים פסולים ואיומי סרק אשר היינו עדים להם גם בעבר כאשר המדינה איימה על "כספיהם של היזמים" וכך להחמיץ את שעת הכושר הנדירה לרפורמה כוללת במדיניות בענף משאבי הטבע.** אנו קוראים לחברי הועדה לעמוד במשימה שניתן להם בכתב המינוי - לתקן משטר מיסוי מעוות ומוזנח. כל החלטה אחרת הלכה למעשה תקבור את המטרה שעמדה בבסיס הקמת הועדה – ניהול פיסקאלי ראוי ונכון של משאבי הטבע.

בכבוד רב,

נילי אבן חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר
התנועה לאיכות השלטון

לי-היא גולדנברג, עו"ד
ראש תחום כלכלה, סביבה ומשאבי טבע
אדם טבע ודין

¹ על פי כתב המינוי של ועדת בלינקוב "הועדה לא תבחן את סוגיית התמלוגים הנבחנת בוועדת ששינסקי ועליה לבחון את "אופן ההקצאה המיטבי ואת דרכי ההקצאה הראויים למחצבות".

התנועה למען איכות
השלטון בישראל (ע"ר)
الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل
The Movement for Quality
Government in Israel

העתקים:

ח"כ יאיר לפיד, שר האוצר, בדוא"ל: sar@mof.gov.il

יוסף שפירא, מבקר המדינה, בפקס: 02-6665204

יהודה וינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה, בפקס: 02-6467001

גלית כהן, סמנכ"לית בכירה לתכנון ומדיניות, המשרד להגנת הסביבה, בדוא"ל:

galitc@sviva.gov.il